زاویه دید

فاطمه(س) مجموعه صفات خداوند

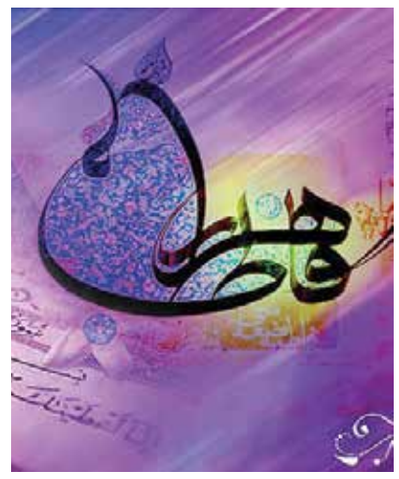

فردا جمعه بیست‌وسوم دی ماه برابر با ۲۰ جمادی‌الثانی مصادف با ولادت حضرت فاطمه‌زهرا(س) و روز زن است.

ایشان در سال پنجم پس از بعثت در روز بیستم جمادی‌الثانی در مکه به دنیا آمده‌اند.

پیامبر اکرم(ص) نام ایشان را فاطمه گذاشتند. کلمه فاطمه اسم فاعل است که از مصدر «ف ط م» گرفته شده؛ فطم در زبان عربی به معنی بریدن، قطع کردن و جدا شدن آمده است.

در مورد علت این نامگذاری در حدیثی از پیامبر اکرم (ص) آمده است: (إنّ ا... عَزَّوَجَلَّ فَطَمَ ابْنَتِی فاطِمَه وَوُلْدَها وَمَنْ أَحَبَّهُمْ مِنَ النّارِ فَلِذلِکَ سُمّیتْ فاطِمَه: خداوند دخترم فاطمه و فرزندانش و هر کس را که آنها را دوست داشته باشد، از آتش دوزخ جدا کرده است به این دلیل او فاطمه نامیده شده است).

زهرا، صدیقه، طاهره، مبارکه، بتول، راضیه و مرضیه از القاب و صفات حضرت زهرا(س) به شمار می‌آیند.

(زهرا) به معنای درخشنده است و از امام صادق(ع) روایت شده است: «چون دخت پیامبر در محرابش می‌ایستاد (مشغول عبادت می‌شد)، نورش برای اهل آسمان می‌درخشید؛ همان‌طور که نور ستارگان برای اهل زمین می‌درخشد».

(صدیقه) به معنی کسی است که به جز راستی چیزی از او صادر نمی‌شود. (طاهره) به معنای پاک و پاکیزه، (مبارکه) به معنای با خیر و برکت، (بتول) به معنای بریده و دور از ناپاکی، (راضیه) به معنای راضی به قضا و قدر الهی و (مرضیه) یعنی مورد رضایت الهی.

همسر امام علی(ع) و مادر امام حسن(ع)، امام حسین(ع) و حضرت زینب(س) تنها زن معصوم اسلام هستند که آیه قرآن درباره ایشان و اهل بیت علیه‌السلام نازل شده است: (انما یریدا... لیذهب عنکم الرجس اهل‌البیت و یطهرکم تطهیرا در معصوم بودن او همین بس که خداوند به واسطه خشم او خشمگین و به واسطه رضای او راضی می‌شود). سوره کوثر، آیه تطهیر، آیه مودت و آیه اطعام و احادیثی چون حدیث بضعه، درشان و فضیلت حضرت فاطمه(س) نازل و نقل شده‌اند.

برکاتی که از حضرت فاطمه زهرا(س) به ما رسیده از جمله تسبیح معروف ایشان است که احادیث در فضیلت آن بسیار است. خواندن ۳۴ مرتبه ا... اَکبَرُ، ۳۳ مرتبه اَلحمدلله و ۳۳ مرتبه سُبحان ا... پس از هر نماز.

سخن گفتن فرشتگان با حضرت فاطمه‌زهرا(س) یکی از ویژگی‌های ایشان معرفی شده است. این ویژگی موجب شد حضرت را محدثه بنامند. گفت‌وگوی فرشتگان با حضرت فاطمه‌زهرا(س) در زمان پیامبر و پس از رحلت ایشان، برای تسلی دادن حضرت فاطمه(س) و خبر دادن از آینده نسل پیامبر بوده است.

روز ولادت حضرت فاطمه‌زهرا(س) به عنوان روز «زن» نامگذاری شده و در این روز مقام مادر گرامی داشته می‌شود.

خبر

نقاشیخط‌های بانوی هنرمند در ترانه باران

گالری ترانه باران، نقاشیخط‌های طاهره ا...دادیان را از جمعه ۲۳ دی به تماشا می‌گذارد.

«موج‌های خفته» عنوان این مجموعه از طاهره ا...دادیان است که رتبه برتر نقاشیخط در جشنواره شمسه و رتبه اول نستعلیق در جشنواره کتابت اسماء حضرت معصومه را در کارنامه دارد و آثارش در کشورهای مختلفی مانند ایتالیا، ترکیه، کانادا و امارات به نمایش درآمده است.

از نکات قابل توجه در برپایی این نمایشگاه این است که با توجه به تعطیلی ۴ ماهه گالری‌ها به دلیل ناآرامی‌های اخیر، نگارخانه ترانه باران یکی از اولین فضاهای نمایش هنری است که اقدام به بازگشایی و برپایی نمایشگاه کرده است. محبوبه کاظمی‌دولابی، مدیر نگارخانه ترانه باران در این باره می‌گوید: در این وانفسا «ما مردم» باید بیش از همیشه به یکدیگر و به همه فکر کنیم؛ انسانیت حکم می‌کند «همه مردم» را ببینیم و به سهم خود چاره‌اندیشی کنیم.

کاظمی‌دولابی افزود: انفعال و خالی ماندن صحنه را زیبنده هنر و هنرمند نمی‌دانم و معتقدم آنها که هنر را دوست نمی‌دارند و همواره خواهان تحدید فعالیت‌های هنری بودند از سکون و تعطیلی خرسندند و رضایت قلبی دارند.

نمایشگاه «موج‌های خفته» تا ۳۰ دی‌ماه در گالری ترانه باران دایر است.

نگاهی به نقش مادر در ۳ نسل مخ

مادرانه‌های

علی رستگار
گروه فرهنگ و هنر

در سینمای ایران دو فیلم با نام «مادر» ثبت شده است؛ اولی محصول سال ۱۳۶۳ با فیلمنامه‌ای از نادر ابراهیمی و به کارگردانی فتحعلی اویسی و بازی مهری مهرنیا در نقش مادری که به ملاقات فرزندش می‌رود که دست مغول‌ها اسیر است، دومی هم محصول سال ۱۳۶۸ اثر علی حاتمی که قصه مادری در روزهای پایانی عمرش را روایت می‌کند. هرقدر فیلم نخست مهجور و حتی می‌توان گفت دیده‌نشده است، دومی به نگین و شاهکاری سینمایی تبدیل شد که تماشایش عیش و ضیافتی مکرر است و مخاطب هربار قصه دلنشین همنشینی و صلح نهایی فرزندان مادر را با همه تفاوت‌ها و اختلاف دیدگاه‌ها دنبال می‌کند. در این میان ستون فیلم، شخصیت خود مادر است که همچون مام میهن موجبات وحدت و همدلی فرزندانش را فراهم می‌کند. بازی تاثیرگذار و همدلی‌برانگیز رقیه چهره آزاد در شاه نقش زندگی‌اش با صدای دلنشین بدری نوراللهی هم با وجود کلی شخصیت جذاب و بازیگر درجه یک، در مرکز توجهات قرار دارد و این مرجعیت مادر در ایجاد وفاق فرزندان موافق و ناموافق را تقویت می‌کند. اما اینجا و به مناسبت ادای دین به مقام مادر و خاط عنوان نمونه، سراغ سه بازیگ بگوییم و بنوییسیم. حمیده آدینه که بهترین جلوه رنج و غ سال‌های اخیر احساسات مادر است که در این گزارش، فقط محاسبه نشده‌است. همچنین وگرنه می‌دانیم که او در سین تعداد نقش‌های مادرانه او د می‌رسید. ضمن این‌که امیدوا که در تاریخ سینمای ایران ایفا

گلاب آدینه ۱۲ مادر مسئولیت‌پذیر

گلاب آدینه که این روزها به عنوان کارگردان نمایش «پرده خانه» را روی صحنه پردیس تئاتر شهرزاد دارد، با وجود نقش‌های متنوع و متفاوتی که در تئاتر، تلویزیون و سینما بازی کرده، یکی از شمایل‌های مادر در سینمای ایران است و با ترکیبی از رنج، مهر، غمخواری و مسئولیت، هر مادری را که بازی کرده، به نقشی تاثیرگذار تبدیل کرده‌است. اگرچه بعضی همچون مادر فیلم «مهمان مامان» به دلیل متن و کارگردانی درست به شخصیت‌های ماندگار هم تبدیل شدند، اما بقیه هم فی‌نفسه به خاطر بازی درست آدینه واجد ارزش و اعتبار فراوانی هستند و در تطابق کامل با شانیت مقام والای مادر قرار دارند.

درحالی از گلاب آدینه به عنوان یکی از مادران نمونه سینمایی نام می‌بریم که ذکر خیر این بازیگران ایفاگر نقش مادر در سینمای ایران هم ضروری است: افسانه بایگان، سوسن تسلیمی، افسر اسدی، مریم بوبانی، محبوبه بیات، رویا تیموریان، آهو خردمند، نادیا دلدار گلچین، کتایون ریاحی، پروانه معصومی، فریده سپاه‌منصور، مهوش صبرکن، نیره فراهانی، آزیتا حاجیان، گوهر خیراندیش، هما روستا، گلچهره سجادیه، فریبا کوثری، فرشته صدرعرفایی، آفرین عبیسی، فریماه فرجامی، بیتا فرهی، آتنه فقیه‌نصیری، ثریا قاسمی، فرزانه کابلی، فاطمه گودرزی، فاطمه معتمدآریا، نسرین مقانلو، مهرانه مهین‌ترابی، پوراندخت مهیمن، شهلا میربختیار، مهتاب نصیرپور، رویا نونهالی، مهوش وقاری، مینا جعفرزاده، ناهید مسلمی، شیرین یزدانبخش و ...

و اما نقش‌های مادرانه گلاب آدینه در سینمای ایران از این قرار است:

۱-زرد قناری: در این فیلم به کارگردانی رخشان بنی‌اعتماد، نقش مادر دو بچه خردسال را بازی می‌کند که یکی از آنها نورا هاشمی دختر خودش است. او در صحنه آشنایی که یادآور رفتار مادران سنتی ایرانی است، درحالی‌که بچه‌اش را روی پایش می‌خواباند، مشغول گوبلن دوزی هم است.

۲-بهترین بابای دنیا: در این ساخته داریوش فرهنگ، او مادر یک پسر و یک دختر با بازی امید آهنگر و باران کوثری است. در نخستین لحظه حضور او را در وضعیت آشنای خیلی از مادران می‌بینیم، شستن ظرف.

۳-زیر پوست شهر: آدینه در این ساخته رخشان بنی‌اعتماد یکی از شاه‌نقش‌هایش را بازی می‌کند و طوبی، نقش مهمی در تثبیت شمایل مادرانه او دارد. او که اینجا مادر محمدرضا فروتن (عباس) حمیرا ریاضی (حمیده)، ابراهیم شیبانی (علی) و باران کوثری (محبوبه) است، در سکانس‌های پایانی اوج بازی تاثیرگذارش را زندگی می‌کند. وقتی با پسر شرمنده‌اش عباس کمی قبل از فرار از دست طلبکار و صاحبکارش، دیدار می‌کند، وسایلی که برایش تدارک‌دیده را به او می‌دهد و می‌گوید: «دست دست نکن دیگه، چند تا بافتنی برات گذاشتم، به هوا اعتباری نیست، نمی‌دونم به دردت می‌خوره، نمی‌خوره. بیا، اینم سجلت، اینم بقیه پول خونه، چکیه، یه جایی بذار گم و گور نشه، بگیر. (بغض عباس می‌ترکد و با دست صورتش را می‌پوشاند) فدای سرت، می‌خوام چیکار؟ خونه‌م وقتی خونه‌ست که بچه‌هام دورورم باشن.»

وقتی هم که عباس دوان دوان در کوچه گم می‌شود، فریاد می‌زند: «یازهرا عزیزمو به خودت سپردم.»

۴-زندان زنان: در این فیلم ساخته منیژه حکمت، نقش مادر یک زندانی به نام میترا (رویا نونهالی) را دارد. وقتی به ملاقات دخترش می‌رود، نگرانی آشنای یک مادر در این موقعیت را به خوبی بازی می‌کند: «تو چرا برا من دو خط نامه نمی‌نویسی؟.... به چشمم لاغرم شدیا.»

۵-عروس افغان: در این فیلم به کارگردانی ابوالقاسم طالبی، نقش مادر دخترش نورا هاشمی (سیاه موی) را برعهده دارد، منتهی با ویژگی‌های متفاوت از جمله قصه که مربوط به افغانستان است و آدینه هم نقش مادری لال را برعهده دارد که با نوشتن حرف‌هایش در دفترچه با دخترش ارتباط برقرار می‌کند.

۶-مهمان مامان: آدینه در این فیلم داریوش مهرجویی یکی دیگر از شاه نقش‌هایش را بازی می‌کند که مادر بازیگرانی چون ملیکا شریفی‌نیا و علیرضا جعفری است و باید جور بی‌خیالی و بی‌مسئولیتی‌های همسرش را برای میزبانی از مهمانان ناخوانده‌اش بکشد. ماجرا درست از آنجا شروع می‌شود که مادر از روی مهر و تعارف ایرانی پشت تلفن به مهمان‌هایش می‌گوید: «تشریف بیارین. قدمتون سر چشم. نخیر! چه زحمتی؟ بله هستیم. منتظریم.»

۷-وقتی همه خواب بودند: در این ساخته فریدون حسن‌پور که به تمام مادرهای دنیا پیشکش شده، آدینه از قضا مادر نیست، اما به عنوان بی‌بی سلیمه، مامای پیر و محبوب روستاست و به نوعی مادر همه اهالی محسوب می‌شود. خودش در جایی می‌گوید: «بچه‌های زیادی رو به دنیا آوردم اما یکیشم مال خودم نبود.» البته کمی بعدتر بی‌بی اشاره می‌کند که همراه همسرش بچه شش‌ماهه‌ای را به فرزندی قبول و برایش مادری کرده است. آدینه در این فیلم با آن چادر سفید و حضور بر سجاده، جلوه تمام‌عیاری از مادران مومن ایرانی است.

۸ - قصه‌ها: در این فیلم ساخته بنی‌اعتماد، ادامه نقش طوبی در زیر پوست شهر را بعد از سال‌ها می‌بینیم.

۹-من دیه گومارادوناهستم: آدینه در این فیلم به کارگردانی بهرام توکلی، دو نقش دو مادر و دو خواهر را بازی می‌کند. آذر مادر فرهاد (سعید آقاخانی) و فرزانه (ویشکا آسایش)، رویا (سارا بهرامی)، بابک (هومن سیدی) و آزاده مادر حامد (علیرضا استادی) مهشید (مهسا علافر) لیلی (پانته‌آ پناهی‌ها) پیمان (بابک حمیدیان).

۱۰- داستان خانواده فرشچی: در این فیلم ساخته نادر تکمیل همایون، نقش مادر بابک حمیدیان را بازی می‌کند.

۱۱-آبجی: در این فیلم به کارگردانی مرجان اشرفی‌زاده، نقش طلا مادر عطی (آبجی) با بازی معصومه قاسمی‌پور را دارد. او اینجا همچنین مادر بازیگرانی چون حمیدرضا آذرنگ و پانته‌آ پناهی‌هاست.

دیالوگ او خطاب به دخترش که شرایط ازدواج را ندارد هم در موقعیت‌های اینچنینی آشناست. وقتی عطی می‌پرسد: «من کی عروسی می‌کنم؟» مادر جواب می‌دهد: «حالا مگه همه عروسی می‌کنن که تو عروسی کنی؟»

۱۲-دوباره زندگی: در این فیلم به کارگردانی رضا فهیمی نقش مادر کهنسالی را بازی می‌کند که همراه همسرش منتظر بازگشت پسر، عروس و نوه‌اش است اما تقدیر باعث می‌شود بار دیگر مهر و وظایف مادری‌اش را محک بزند، منتهی این بار برای نوه‌اش.

حمیده خیرآبادی ۲۹ مادر متفاوت

با آن چهره مهربان، لبخند همیشگی، فیزیک فربه و آکسان (تاکید) روی حرف دال در ادای کلمه «مـادر» در گفتن دیالوگ خطاب به فرزندان سینمایی، شمایل و بازیگر تیپیکال نقش مادر بود و از این رو لقب مادر سینمای ایران کاملا شایسته و برازنده‌اش به نظر می‌رسد. او از جمله بازیگران غریزی بود که به معنای واقعی کلمه جلوی دوربین زندگی و با وجود تیپ ثابت و همیشگی مادر از دیرباز، نقش را به شخصیت هم نزدیک می‌کرد. راحتی او در بازی غبطه‌برانگیز بود؛ چیزی که شاید هنوز نقطه حسرت خیلی از بازیگران اهل تکنیک باشد.

قبل از این‌که نقش‌های مادرانه خیرآبادی را در سینمای پس از انقلاب به شکل فهرست‌وار مرور کنیم، حتما باید یادی از مادران دیگر سینمای ایران هم داشته باشیم و تاکید کنیم که خیرآبادی اگرچه به دلیل آن لقب برازنده، شایسته این توجه است اما درعین حال این بازیگران عزیز را هم در این گزارش نمایندگی می‌کند: شهلا ریاحی، مهری وادادیان، جمیله شیخی، نیکو خردمند، فخری خوروش، آنیک شفرازیان، پروین سلیمانی، رقیه چهره‌آزاد، فرخ‌لقا هوشمند، فاطمه طاهری، شمسی فضل‌اللهی، ایران دفتری، ژاله علو، توران مهرزاد، صدیقه کیانفر، آزیتا لاچینی، مهین دیهیم، فهیمه راستکار، ملکه رنجبر، کتایون امیرابراهیمی، مهین شهابی، رابعه مدنی، پری امیرحمزه، مهری مهرنیا، ملیحه نیکجومند، ملیحه نظری، پروین‌دخت یزدانیان، احترام سادات حبیبیان، زهره صفوی و...

و اما نقش‌های مادرانه حمیده خیرآبادی از دهه ۶۰ تا پایان فعالیت سینمایی‌اش در سال ۱۳۸۷ از این قرار است:

۱-شب شکن: در این فیلم به کارگردانی خسرو ملکان، نقش خانم بزرگ، مادر رسول (هوشنگ منصورخاکی) رئیس پاسگاه ژاندارمری را بازی می‌کند و در نخستین حضور هم او در حال بافتنی با کامواست، تصویر آشنای مادرانه به ویژه در سال‌های دور.

۲-پیراک: در این فیلم به کارگردانی کوپال مشکوه، مشتی خانم، زنی روستایی و مادر زن جوانی را به عهده دارد که نقش او را گوهر گلکار بازی می‌کند.

۳-مدرک جرم: در این فیلم به کارگردانی منوچهر حقانی‌پرست، نقش مادر معصومه تقی‌پور را برعهده دارد که همراه دخترش غرهایی به دامادش می‌زند.

۴-خانه ابری: در این فیلم به کارگردانی اکبر خواجویی، نقش مادر امیر (هوشنگ توکلی) را بازی می‌کند. نکته جالب درباره فیلم این‌که او اینجا نقش مادرشوهر نرگس با بازی دخترش ثریا قاسمی را برعهده دارد. نکته قابل اشاره دیگر این‌که خواجویی بعدها در سریال پدرسالار از خیرآبادی به عنوان بازیگر نقش ملوک خانم، همسر اسدا... خان هم استفاده می‌کند.

۵- اجاره‌نشین‌ها: خیرآبادی شاه نقش سینمایی خود را در این فیلم ماندگار داریوش مهرجویی بازی کرد و با مهر بی‌دریغش هم برای فرزندانش مادری می‌کند و سعی دارد به دعواهای مدام آنها پایان دهد و درعین حال جور بی‌توجهی و بی مسئو لیتی پسر ارشدش عباس آقاسوپرگوشت، درباره ساخت و برای باقی ساکنان هم مادری کن لحظات بازی خیرآبادی آنجایی اس برادر، عباس (عزتا... انتظامی) و آشتی برقرار کند و تلاش می‌کند ع به برادر کوچکش بدهد. سعی م ایجاد همدلی فرزندان را در مادران تا برادرین، خوب نیست با همدیگ خدا الهی عمرت بده.» در میزانس ایستاده و وقتی دو برادر دست د لبخندی رضایت‌آمیز می‌زند و می‌گ خیرآبادی به قدری بغض و گریه ما زندگی می‌کند که تاثیر این سکانس جالب این فیلم، بازی دو بازیگر هم نقش‌های مادر و فرزند

قاب

اکبر عبدی یک مادر متفاوت!

اکبر عبدی جزو معدود بازیگران ایرانی است که توانسته چندین بار نقش زن و مادر را بازی کند. وی اولین بار در فیلم پرحاشیه «آدم‌برفی» داوود میرباقری بود که نقش یک زن را بازی کرد و دفعات بعد در فیلم‌های «خوابم می‌آد» رضا عطاران و «خواب‌زده‌های» فریدون جیرانی این نقش را تکرار کرد. اکبر عبدی در فیلم خوابم می‌آد در نقش مادر رضا عطاران و همسر ناصر گیتی‌جاه بازی قابل‌قبولی ارائه داد که کمتر مخاطبی متوجه جنسیت او می‌شد. اکبر عبدی همچنین نمایشی به نام «ننه‌خاور» را در فرهنگسرای اندیشه روی صحنه برد و در این نمایش هم سه نقش مختلف را ایفا کرد که هر سه کاراکتر نیز زن بودند.

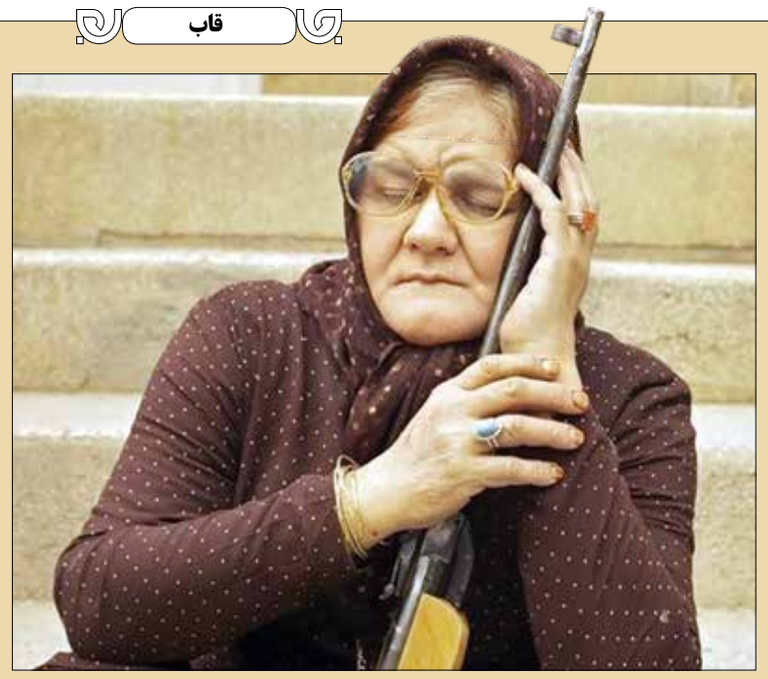

تجسمی

کارگاه زنده هنری «مادر وطن»

به مناسبت ولادت با سعادت حضرت زهرا(س) و هفته بزرگداشت مقام زن، کارگاه زنده هنری «مـادر وطـن» از سـوی جمعی از اساتید و هنرمندان هنرهای تجسمی جمعه ۲۳ دی‌ماه، در فرهنگسرای ارسباران برگزار می‌شود. این کارگاه با مدیریت هنری سمیه ولیان و با دبیری بنفشه اسدا...زاده برگزار خواهد شد و هنرمندانی چون پریا امیری، علی پیرانی، یونس چناری، معصومه حیدرپور، اعظم دودانگه، عماد ربیعی، یونس رجبی، رقیه رحیمی، سمیه رحیمی، شراره زمانی، مهناز طالبی، الهام غفاری، مونا فتوحی، اشرف کمانکش، ملیحه کمانی، نازآفرین نادری، کبری نوروزی و بنفشه اسدا...زاده، در رشته‌های نقاشی، نقاشی خط، خوشنویسی و طراحی پوستر به خلق اثر خواهند پرداخت. دکتر سمیه ولیان، مدیر هنری کارگاه «مادر وطن» با تأکید بر اهمیت مردمی برگزار کردن رویدادهای ملی و مذهبی گفت: هنر از بروز احساس و جوشش درونی هنرمند و ابلاغ پیام تا بیان موضوعات تعیین‌شده را در برمی‌گیرد و هنرمند راوی احساس درون خود برگرفته از دنیای پیرامون است. این کارگاه هنری جمعه از ساعت ۱۳ تا ۱۶ در فرهنگسرای ارسباران برگزار خواهد شد و ورود برای عموم آزاد است.

رویداد

جشن خیابانی «به نام مادر» در تهران

سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران به مناسبت سالروز ولادت حضرت فاطمه (س) و روز مادر، ویژه‌برنامه «به نام مادر» را برگزار می‌کند. این ویژه‌برنامه با دو رویکرد محتوایی تکریم مقام شامخ زن و روز مادر و ایجاد فضای با نشاط اجتماعی با همکاری موسسه رسانه‌ای اوج برگزار می‌شود. ایستگاه‌های فرهنگی «به نام مادر» در ۱۱۰ نقطه منتخب و با برنامه‌های متنوع در سطح شهر تهران امروز پنجشنبه ۲۲ دی از ساعت ۱۰ تا ۱۹ میزبان شهروندان است. در این ایستگاه‌ها علاوه بر پذیرایی از شهروندان، با مشارکت کانون‌ها و گروه‌های مردمی در فضایی که تدارک دیده شده، هدایای خریداری شده برای مادران، کادو پیچ شده و به همراه شاخه‌ای گل و کارت تبریک به مخاطبان تحویل می‌شود. اجرای ۲۰ گروه سرود منتخب نوجوانان و برگزاری برنامه‌های فرهنگی هنری متنوع از دیگر بخش‌های این برنامه است. علاقه‌مندان می‌توانند برای بهره‌مندی از این برنامه امروز از ساعت ۱۰ تا ۱۹ به پایگاه‌های منتخب منطقه خود مراجعه کنند یا برای کسب اطلاعات بیشتر از نشانی پایگاه‌ها با شماره تلفن ۱۸۳۷ تماس بگیرند.